

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Vernikom.

Ljubljanski škofijski list št. 10 prinesel je vspešne in resne besede našega prevzvišenega nadpastirja in knezoškofa, namenjene svojim vernikom v nujno uvaževanje. Vsled velike važnosti prinesemo dotični spis dobesedno na tem mestu, da ga prečitajo in upoštevajo tudi oni, ki ga niso slišali raz prižnic:

Ako opazujemo dogodke na bojnih poljanah, nam vedno bolj dozoreva utemeljeno prepričanje, da je Bog z našimi četami. Iz tega utemeljenega prepričanja pa sledi veselo upanje, da bo končna zmaga naša in se bo mogel skleniti mir za našo ljubo Avstrijo časten in srečen.

Posebno mi verniki na Kranjskem bodimo Bogu hvaležni, da Lah ne more udreti v prelepe in rodovitne naše pokrajine. Vojskovodja naših čet je posebno spreten, da z manjšim številom avstrijskih vojakov že deset tednov zmagovito odbija besne navale številnejših laških čet. On zaupa na Boga, da mu bo tudi še v prihodnjih tednih pomagal, dokler ne doseže končne zmage in srečnega miru.

Koliko pa trpe Slovenci po Primorju, posebno oni ob Soči, koliko trpe naši patriotični Furlani! Koliko trpe vsi oni, ki so pred našo obrambno črto, ali blizu nje! Morali so zapustiti dom, zapustiti polja, travnike, hiše, premoženje; nekateri so morali hitro bežati. Precejšnje število jih je pri nas na Kranjskem, posebno v Ljubljani in po Notranjskem. Premnogi od teh so siromašni; hudo se godi njim in njihovim otrokom.

Predragi v Kristusu! Pomagajmo jim! Spomnimo se na besede, ki jih bo večni Sodnik govoril sodnji dan: bil sem lačen, in nasitili ste me, bil sem tujec in pod streho ste me vzeli, zato pojdite v veselje nebeškega Očeta! Kako bomo srečni, ako nam bodo te mile besede na ušesa zadonele! O sedaj imamo priložnost, da si jih zaslužimo. Med seboj imamo begunce, ki nimajo ne hrane ne doma. Pomagajmo jim in naš Sodnik bo

to delo sprejel, kakor da je storjeno njemu. In kaj bi mi želeli, če bi bili mi izgnani od doma v tuj svet? Kar bi želeli mi zase, storimo sedaj bližnjemu, storimo sedaj tužnim beguncem iz Primorja, iz Goriškega!

Pomagajmo jim tudi v vseh drugih različnih potrebah; česar ne moremo sami storiti, poučimo begunce, da se obrnejo na posredovalne odbore, ki so se osnovali ravno begunjem na pomoč. Centralni posredovalni odbor je v Ljubljani v hiši „Zadružne zveze“; ima pa že podružnice v Cirknici in v Novem mestu.

Predragi! poizkušajmo z dobrimi deli popraviti pred Bogom to, kar smo z grdimi grehi pokvarili. Kar groza me pa trese, ko čujem o trdem oderuštvi ne le po mestih, ampak celo po deželi. Res, hude so odredbe c. kr. vlade o prodajanju in kupovanju živil. Ne bi bile pa potrebne, ko bi ne bilo brezsrčnih oderuhov, ki potrebo bližnjega izrabljajo v to, da živilom ceno strašno visoko navijajo. Krščanska ljubezen zahteva, da v potrebi bližnjemu pomagamo, ne pa, da ga še bolj odiramo. C. kr. vlada je določila najvišje cene. In kaj čujem? Prodajalci dotičnih živil ostanejo doma rekoč: bomo rajši sami potrošili! In vendar bi še dosti zaslužka imeli. Predragi! to je trdosrčnost poganska, ne pa ljubezen krščanska; to je greh, velik greh!

Ravno ko to pišem, je prihrumela nevihta na Ljubljano in debela toča bije po zidovih in razbija okna. O, tudi letina, pridelki, zdravje ljudi in živine je v božjih rokah! Ali ni še dosti občutna in poučna šiba, s katero nas Bog že leto dni tepe? Mi molimo v litanijah: „Kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod!“ Z eno teh šib nas tepe Bog že celo leto; prizanesel nam je z lakoto in kugo; ali ga bomo še tako dolgo žalili, da nas še s temi udari? torej proč z oderuštvi, ki prihaja iz grde lakomnosti. Čujte besede Gospodove: „Blagor usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli!“ (Mat. 5, 7). „Ne spravljajte si zakladov na zemlji, kjer jih rja in molj konča

in kjer jih tatje izkopljejo in ukradejo; temuč zbirajte si zaklade v nebesih, kjer jih ne konča ne rja ne molj, in kjer jih tatje ne izkopljejo in ne ukradejo“ (Mat. 6, 19, 20.). „Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice in vse to vam bo privrženo“ (ib. 6, 33.). — Predragi! uvažujte moje resne opomine! — Blagoslov vsemogočnega Boga, Očeta in Sina in Svetega Duha naj pride nad Vas in naj ostane nad Vami. V Ljubljani, 11. avgusta 1915.

† Anton Bonaventura, knezoškof.

S sadjem v denar!

Jabolka so letos močno obrodila in bilo bi naravnost škoda, če bi se vse naše žlahtno sadje potolklo v mošt, kakor je pri nas v takih letih navada. Po mestih in večjih krajih se sadje rado kupuje in dobro plačuje, ker je sadje zdrava in okusna jed. Kaj ni tedaj škoda, če se po mestih toži o pomanjkanju sadja, po deželi se pa najlepše sadje tolče v mošt? In tako se v resnici pri nas godi! Pri nas gre najboljšo sadje v mošt, ker ni nobene prave kupčije s takim sadjem.

Prav to, da nimamo nobene prilike prodajati lepo namizno sadje za boljšo ceno, prav to je glavni vzrok, da se s sadjem tako slabo ravna, da se ga otresa in klati z drevja, namesto da bi se ga skrbno obiralo in skrbno spravljalo.

Čas je, da se tudi pri nas v tem oziru na bolje obrne in da se zanese tudi v naše kraje nekaj več sadne kupčije, kajti o tem ne more biti nobenega dvoma, da se bo tudi pri nas vse ravnanje s sadjem izboljšalo, kakor hitro bodo naši sadjerejci videli, da se dá za lepo sadje tudi lep denar dobiti.

Naši Gorenjci so v tem pogledu mnogo pred nami, ker so imeli že od nekdaj več prilike, sadje dobro prodajati. Še bolj je pa na Štajerskem razvita trgovina z namiznim sadjem, tako, da se lahko marsikaj od njih učimo.

Kakor slišimo, se bo letos tudi pri nas odprla trgovina z moštnim in namiznim sadjem, če le železnice ne bodo delale težav, kajti na Nemškem je letos prav malo sadja. V celih vagonih se bo lahko moštno sadje oddajalo, če bodo vlaki redno vozili. Odprla se bo pa tudi trgovina z namiznim, t. j. izbranim in boljšim sadjem. „Gospodarska Zveza“ se bo namreč lotila te kupčije in bo tudi po Dolenjskem kupovala lepo, izbrano sadje, in sicer zimska jabolka. Naša naloga je, da se pripravimo za to kupčijo in da storimo vse, kar je od naše strani potrebno. Res, da niso naši kraji povsod pripravljeni za kupčijo z namiznim sadjem, ker so sorte preveč nemešane in ker je dosti takih sort, ki so same na sebi manj vredne in premalo pripravne za namizno sadje. Ali vendar se dobi pri nas veliko lepega sadja, ki velja za najžlahtnejše namizno sadje. Treba je le, da tako sadje izbiramo in ga kot sortno sadje prodajamo. Pri nas se dobi dosti krasnih voščenk, kanadk, mašanckerjev, zlatih parmen, kosmačev, Baumanovih renet, itd., itd., ki gredo izvrstno v denar, če se posebej odbirajo in po sortah prodajajo. Če posameznik nima dosti ene ali druge take sorte za kupčijo, jo ima pa cela vas ali pa več vasi skupaj!

Seveda je poleg skrbnega obiranja po sortah treba tudi najskrbnejšega obiranja sadja z drevja, da se ja nič ne obtolče in rani, kajti tako sadje ni za kupčijo. Najlepše in najdragocenejše jabolko zgubi takoj svojo vrednost, ako je obtolčeno.

Skrbno obrano sadje se mora za tako kupčijo tudi skrbno spraviti v zaboje in pošiljati v zabojih naprej. Tudi za to delo je treba skrbnih in večjih rok. V novomeški okolici je kmetijska šola pripravljena posredovati kupčijo z namiznim sadjem in po možnosti pomagati pri pošiljanju takega sadja.

Kjer se bo dobilo kaj več lepih namiznih jabolk odbranih vrst na prodaj, tam naj se gospodarji zavzemo za to kup-

LISTEK.

Zgodovinskokrajepisna imena.

2. Vesela Gora.

Spisal Ivan Steklasa.

Severozapadno od Šent Ruperta se vzdiguje nekaj vrlo vinorodna gora Apnenik do 465 m višine. Ta gora se spušča proti jugozapadu na malo nižji Ravnik (357 m) in še na nižjo planoto (324 m), ki prehaja strmotno proti Straži, Šent Rupertu in Rakovniku v ravnino ter se zdaj zove Vesela Gora. Odkod tej planoti to ime?

Znano je, da je tukaj stala že v starodavnih časih cerkva sv. Marjete. Iz zapiska, ki ga je sestavil župnik šent-ruperški Adam Gospodarič leta 1652 o tej cerkvi, izvemo, da jo je dal leta 1489 popraviti Osterman Turjaški, tedanji vlastelin v Škrljevem in Rakovniku, ker so jo pokončali Turki l. 1488 ali 1489. Dal je postaviti tudi sliko Matere Božje ter določil en del svoje desetine za večno luč v tej cerkvi (Šent-ruperški župnijski arhiv). V popisu cerkev iz l. 1526, ko so se pobirale od njih dragocenosti za stroške v borbi proti Turkom, je navedena cerkev

sv. Marjete med podružnicami trebanjskimi. V popisu (Izvestja l. 1895, str. 240) ni določeno mesto, kjer je stala ta cerkev. Ker se pa pred to cerkvijo navaja podružnica sv. Marka v Tihaboju, a za njo cerkev sv. Križa pri Ostrožniku, je bila to gotovo cerkva svete Marjete na Gori pri Šent Rupertu. Cerkve so bile popisane po tedanjih selskih sodiščih, a svet, kjer je stala ta podružnica, je spadal pod selsko sodišče trebelsko in ne pod mokronoško kakor Šent Rupert; zato tudi ni cerkva svete Marjete na Gori navedena med podružnicami šent-ruperškimi, kolikor jih je bilo v mokronoškem selskem sodišču. Meja med mokronoškim in trebelskim selskim sodiščem je bila takrat začrtana na podnožju Gore ob potociču, ki teče od Škrljevega mimo Rakovnika v Mirno. Stala je tedaj ta cerkva blizu meje obeh imenovanih selskih sodišč na zemljišču trebelskega sodišča ter je bila radi tega tudi uvrščena med podružnice trebanjske župnije.

Po navadi se je ta cerkva sv. Marjete zvala sveta Marjeta na Gori. V napovedi cerkvenih dohodkov od župnika Štefana Belčiča iz l. 1684 in v napovedi župnika Mihela Anderliča iz leta 1690 pa se zove

sv. Marjeta na Rakovniku (Runik). (Listina v ljubljanskem kapiteljskem arhivu). Tako se je zapisovala cerkva sv. Marjete zdaj na Gori, zdaj zopet na Ravniku vse do l. 1723, ko je bilo treba cerkvico sv. Marjete na novo sezidati, ker se je stara že podirala.

Takrat se je začel po Slovenskem posebno častiti sveti Frančišek Ksaverij kot zaslužnik v smrtnem boju in nevihtah. Najglasovitejša božja pot svetega Frančiška Ksaverija je bila na Straži pri Gorenjem Gradu na Štajerskem, kjer se je začela zidati nova cerkev na čast temu svetniku l. 1721. Od tamkaj je prišel v Šent Rupert leta 1716 duhovni pomočnik Mihel Ciuha, ki je vpeljal pobožnost svetega Frančiška Ksaverija v cerkvi sv. Marjete na Gori ter uvel tako češčenje tega svetnika v šent-ruperški župniji. Tedanji novomeški prošt Jurij Frančišek Ksaverij de Marotte (1715—1740) je dohajal kot arhidijakon po opravilih tudi v Šent Rupert. Kot vnet častivec sv. Frančiška Ksaverija se je odločil na prijazni Gori postaviti novo cerkev na čast temu svetniku, kjer je bila že vpegljana njegova pobožnost po že omenjenem duhovnem pomočniku. Cerkev se je imela sezidati v obliki bazilike ter na onem mestu,

kjer je stala stara cerkva, postaviti novo kapelo na čast sv. Marjeti. Ker so proštu sosedni vlastelini obljubili pomoči pri zidavi, je zares položil temeljni kamen za novo cerkev l. sept. 1723. Pri tej priložnosti se je izjavil prošt Marotti, naj bi se odslej to mesto zvalo Vesela Gora (mons gaudiosus), kakor nam to sporoča veselogorska kronika Walljeva (Šent-ruperški župnijski arhiv). In od tega časa se zove ta planota, na kateri stoji zdaj lepa bazilika svetega Frančiška Ksaverija, Vesela Gora, dočim se je poprej zvala sploh Gora, in kakor ljudstvo še zdaj govori. Zahn (Codex diplomaticus Austriaco-Frisingensis II. zv.) ima tedaj napačno Veselo Goro (Freundenberg) na Kranjskem zapisano (str. 406) že l. 1309. Tisti v listini (str. 57) kot priča zapisani Ber. Freudenberger je moral biti pač odkod drugod.

Ta Gora je bila, odkar je bila sezidana tamkaj cerkev svetega Frančiška Ksaverija, zares vesela in živahna, posebno dokler je trajala tukaj božja pot poznata daleč okrog, in kamor je dohajalo vsako leto na tisoče romarjev. Toda od l. 1782, ko je bila odpravljena božja pot, je Vesela Gora opustela. Po svoji prijazni legi in lepi cerkvi je pa vendar ostala še vedno Vesela Gora.

čijo in naj jih ponudijo Gospodarski Zvezi v Ljubljani.

Kdor se želi pa bližje poučiti o kupčiji z namiznim sadjem in o razpošiljanju takega sadja, naj pride pa v nedeljo, 12. septembra, na kmetijsko šolo na Grm, kjer se bo ob 9. dopoldne povedalo in pokazalo vse potrebno, kar se tiče te kupčije.

Rohrman.

Kupčija z namiznim sadjem.

O letošnji sadni kupčiji se bo v nedeljo, 12. septembra ob 9. dopoldne govorilo na kmetijski šoli na Grmu. Vabimo naše sadjerejce in interesente, da se udeležijo tega sestanka. Pri tej priliki se bo razkazovalo udeležencem tudi spravljanje in razpošiljanje namiznega sadja.

Kako je spravljanje letošnji krompir?

Letos se je bati, da nam bo krompir po naših kletih gnjil. Da se te škode kolikor mogoče varujemo, moramo odvracati od krompirja vse tiste škodljive vplive, ki pospešujejo gnjilobo. To ste pred vsem gorkota in vlažnost.

Korenska klet naj bo suha in hladna. To sta glavna pogoja za dobro shranitev krompirja. Klet mora biti že sama na sebi zdrava. Razen tega jo je treba zlasti v prvem času, ko se spravljen krompir v kupih ugreva in izhlapeva iz njega preobila voda, dobro zračiti, da ostane bolj suha in hladna. In na to je gledati tudi pozneje med zimo.

Kolikor slabši je korenska klet, toliko bolj moramo na vse to paziti. Predno se spravi krompir notri, je prav, da se korenska klet prebela, da se na ta način zatro po stenah vse plesnji in druge glivice. Če niso tla dosti suha, naj se napravi po tleh lesen pod. Dobro je, če se tudi po tleh potrosi nekoliko apnenega prahu, da se pomore škodljive glivice, ki se po tleh pasejo. Zelo se priporoča, da se vlažna klet pred spravljanjem krompirja tudi z žveplom dobro podkadi, da se s tistim žveplenim dimom pomore škodljive glivice.

Krompir sam mora biti dobro suh, predno ga spravimo notri. Naj se koplje tedaj le ob suhem vremenu in naj se dobro obsuši, predno ga spravljamo. Priporoča se, da ga plastoma tudi na lahko poštupamo z žveplom, recimo v plasteh po en čevljar narazen. Če ni dobiti žvepla, naj se poštupa na lahko z apnenim prahom. Izkušnje uče, da so ta sredstva prav dobra proti gnjilobi.

Seveda je treba krompir pred spravljanjem skrbno prebrati in tudi pozneje skrbno prebirati, da se po možnosti odstrani vse nagnjito gomolje. Istotako se priporoča tudi pozneje še podkajanje slabih kletij z žveplenim dimom. Rohrman.

Dopisi.

Iz Toplic. Koncert dne 29. avgusta se je izvršil v zdraviliški dvorani vsestransko izborna. Dvorana je bila polna občinstva, v izdatnem številu tudi iz Novega mesta in iz okolice. Koncert je otvorila cesarska pesem, ki se je s prisrčnim navdušenjem sprejela. Pri vseh komadih mičnega vspeveda je bilo obilo aplavza. Posebno pa je ugajala „Slovenska overtura“, ki se je morala ponoviti. Splošna zadovoljnost občinstva pa se je dokazala ob koncu koncerta, ki je z burnim ploskanjem in s prošnjami neprenehoma zahtevalo nadaljevanje koncerta. Prijazni gg. igralci so tedaj že pospravljene inštrumente še enkrat vzeli v roke in dodali nekaj lepih komadov. — Tudi denarni uspeh je bil vse hvalevreden; nabralo se je 160 kron, katera svota se je izročila za bolne vojake vodstvu topliškega vojaškega zdravilišča.

Vso pohvalo in vso čast pri izvršnem izidu tega dobrodelnega koncerta pa za-

služijo v prvi vrsti novomeški gospodje prijatelji godbe. Le-ti se nikoli ne ustrašijo truda in stroškov, kjer se gre sušiti solze in olajšati bolesti trpečemu človeštvu. Ob vseh enakih prilikah radevolje in brezplačno pomagajo s svojo visoko muzikalčno umetnostjo, da se doseže povsem zadovoljiv uspeh. Tudi tukaj so tedaj zopet pokazali svoje dobro sree ter s prav patrijotično požrtvovalnostjo zastavili svoje moči ne samo za prijeten vžitek poslušalcem, temveč v tolažbo in pomoč našim ubogim vojakom-ranjenecem ter so tako ob enem sodelovali na sijajni zmagi Avstrijskega orožja, katero nam naj kmalu nakloni Vsemogočni.

Vsi udeleženci sploh, ki so na kakoršenkoli način pripomogli, da se je koncert tem zadovoljneje izvršil tudi v gmotnem oziru, si naj bodo svesti, da jih bodo ohranili naši vojaki-ranjenici v hvaležnem spominu.

Žužemberk. Dol. Novice so poročale že o dveh letošnjih dolenskih zlatomašnikih. Pregovor pravi: Dobro stvari so po tri skupaj. Kje je torej še en zlatomašnik? V Žužemberku ga najdete. Tam živi preč. gospod, Matija Kadunc, vpokojeni župnik iz Preloke. Nepoznan je deloval trideset let pa še precej čez doli na meji, kakor Jezus do tridesetega leta v Nazaretu. Tiho in mirno je pasel ovčice, pa tudi kozle, ki jih posebno med Vlaha najbrž ni manjkalo. Prav tako tiho in mirno, brez vrišča in posebnih ceremonij, je obhajal tudi svojo zlato sv. mašo. Na šmarno nedeljo je stopal s palico okrašeno s šopkom v dekanjsko cerkev. Pevci na koru soga pozdravili:

Zlatomašnik, bod' pozdravljen,
Od Boga si nam poslan . . .
Vodil si zvesto ovčice,
Pasel jih z jedjo resnice . . .

podobno kakor pred petdesetimi leti, ko je ob isti uri, isti dan, v isti cerkvi in pri istem oltarju daroval Vsemogočnemu svojo prvo daritev. Slavnostni govornik iz Ljubljane je pa pokazal zbrani množici vernega ljudstva lepo sliko: petdeset let duhovniškega življenja.

Tudi mi mu voščimo, g. zlatomašniku: Zlatomašnik, bod' pozdravljen! . . . želeč mu prav iz srca, da bi dočakal še leto, ko ga bo pozdravila iz cerkvenega kora še lepša pesnica:

Biserno-mašnik, bod' pozdravljen! . . .

Iz Šent Jerneja. Spremljal sem v petek, 27. avgusta 1915 romarje v „Novi Lurd“, ki so se šli zahvaliti Mariji za prestano nevarno bolezen, ko so se Ji poprej priporočevali in zdaj zopet ljubo zdravje dobili po Njeni prošnji in pomoči. Sedaj je „Novi Lurd“ že veliko predrugačen in olepšan. V zapisniku je polno podpisov romarjev iz raznih krajev in iz več dežel.

V časniku „Lurds Rosen“ sem pa v nemščini našel ta-le dopis, ki ga tu objavim po slovensko:

Lurška kapela Matere Božje v Rakovniku pri Šent Jerneju na Dolenjskem.

Izvor in jama. — Kot duhovnik v Šent Jerneju na Dolenjskem sem bil poklican v začetku meseca februarja 1908 obhajati nekega težko bolnega v vasi Rakovnik pod Gorjanci. Na potu sem ugledal pod neko visoko jamo tekoč vrelec in poleg tega neko manjšo jamo, podobno oni v Lurdu na Francoskem. Takoj sem si mislil, da bi bilo umestno postaviti kip preljube Lurške Gospe v tej jami, če le mogoče ob proslavi 50 letnice prvega prikazanja Matere Božje. To misel sem povedal nekemu menihu iz samostana Kartuzije v Pletterjah. Ta samostan je oddaljen pol ure od omenjenega mesta. Kakor znano, so Kartuzijanci veliki čistilci Matere Božje; ko so morali radi kulturnih bojov pred več leti zapustiti Francosko, so se tu naselili. Dobri patri so mi pritrtili in mi ponudili v to svrhu kip Lurške Gospe, katerega so prinesli iz Grenobel na Francoskem, ki pa je bil ta čas v celici patra priorja in ga je še na Francoskem ob nekem obisku škof blagoslovil in z odpustki obdaril.

Ob prazniku sv. Petra in Pavla je šla dolga procesija iz farne cerkve v Šent Jerneju, kjer je bila sv. maša, k zgoraj omenjeni jami. Na predvečer je bila razsvetljava okolice in bakljada ognjegasev s sprevedom istih in uniformirane šolske mladine. Procesijo so tvorile Marijine kongregacije iz sosednih župnij: Brusnice, Bele cerkve, Kostanjevice, Škocijana, Rake in Bučke s preč. duhovščino. Spredej je šlo 300 vojaško oblečenih šolskih otrok v starosti od 10 do 14, in istotako 300 šolskih deklic z zastavami. Tri četrt ure dolgo pot je šla množica okoli 6000 ljudi, ki so kazali svojo ljubezen do Matere Božje s pobožno molitvijo. — Pred jamo so predstavila dekleta iz Marijinih kongregacij prvi prizor iz „Lurške pastarice“. Ko so postavili kip v jamo, so potem defilirali „Mali vojaki“ mimo kipa Matere Božje ter predstavili igro „Zeleni Jurij“. Nek oče frančiškan je vtil iz steklenice prave lurške vode v vrelec, nakar se je pelo več Marijinih pesmic pod vodstvom organista g. Leopolda Zupina. Deklamacije mladeničev iz Marijinih kongregacij s posebnim oziranjem na Lurško češčenje in streljanje z možnarji ter krasne rakete so zaključile preleposlovesnost.

Marija deli milosti. — Ko je bil kip postavljen v votlino, je začelo ljudstvo istega čisto obiskovati in iskati pomoči v duševnih in telesnih potrebah pri njem. Zaupanje in otroško ljubezen je Marija bogato poplačala. Da zaupanje Marijinih čistilcev ni nepoplačano ostalo, to pričajo mnogoštevilni hvalni listki in obljubne tablice. Mnogi so darovali tudi denar k olepšavi majhnega Marijinega doma. Zato sta bila jama in studenček v teku štirih let popravljena. Voda prihaja iz dveh cevi za piti. Za umivanje je pa voda v dveh spodaj se nahajajočih banjah, do katerih se pride od obeh strani po 12 kamenitih stopnicah. Oltar je s svežimi cveticami in mnogoštevilnimi svečami bogato ozalšan od množice romarjev, ki prihajajo tja posebno ob nedeljah in praznikih. — Nek hudoben človek je l. 1910 kip razbil v 153 koscev, pa bil je zopet popravljen, da ni nikakega sledu o kakih poškodbah. Ljudstvo kaže od tedaj naprej še večjo naklonjenost do tega kraja.

Kapela z zvonikom. — Dobri in požrtvovalni farani v Šent Jerneju se niso zadovoljili s tem, da so izvor popravili in oltar okrasili, temveč so se namenili narediti kapelico z zvonikom. Meseca aprila 1913 so nesli „Orli“ v svečani procesiji majhen zvon v „Novi Lurd“, da bi tam v poveljanje Marije zvonili in romarje k molitvi vspodbujali. Vsak romar zveni z zvončkom in zapiše rad svoje ime v pripravljeno romarsko knjigo. Imena so mnogoštevilna ob Marijinih praznikih.

Ob prazniku Marijinega rojstva je bila prošnja procesija od farne cerkve do jame, da bi se izprosil dober izid vojske za avstrijsko-nemško orožje v tem strašnem času svetovne vojske pri dobrotljivi materi Mariji ter za skorajšnji ljubi mir. — J.S.

Domače in tuje novice.

Farna novomeška procesija k sv. Roku. Ker je bil v nedeljo po sv. Roku dež, se je oznanjena prošnja procesija vršila preteklo nedeljo. Ob en četrt na 3 popoldne so bile litanije v kapiteljski cerkvi. Po tem cerkvenem opravilu se je začela pomikati procesija, katero je vodil preč. g. kanonik Žlogar, od cerkve na glavni trg in odtod čez most proti Šmihelu. V procesiji smo opazili tudi prečinske in šempeterske farane. Pred šmihelsko cerkvijo se je pridružila ondodni farni procesiji, ki se je zelo mnogoštevilna že naprej pomikala. Kmalu po prihodu v cerkev sv. Roka, ki je bila veliko udeležencev in je moralo ostati nadpolovico ljudstva zunaj, je stopil na prižnico milostljivi g. prošt dr. Seb. Elbert. Želel je vsem navzočim mir, po

katerem prav sedaj v tem času hrepeni vsako srce. Gospod govornik je jasno naslikal propalost sovražnikov naše Avstrije; zgodovinsko je dokazal, da smo mi vedno izšli iz raznih bojov kot zmagovavci, ker smo imeli verne in poštene moške kot vojskovodje. Prebral je izjavo francoskega bogotajca, ki v vojski prizna svoje zmote in kliče k živi veri v Boga. Slednjic je pozval gosp. prošt vse navzoče k zbrani molitvi za našo domovino in vojake. Povdarjal je tudi, da naj molimo k sv. Roku v odvrmenje kužnih boleznih. Tričetrt ure trajajoči govor je ljudstvo z zanimanjem poslušalo, ali vsled tujih reči malo razumelo, ker je bilo zbrano v pretežni večini le priprosto ljudstvo in tudi zunaj jih je bilo več kot znotraj. Po govoru so bile litanije vseh svetnikov z molitvami za mir. Te molitve je ljudstvo prav lepo na glas molilo. Nato je cela cerkev zapela cesarsko pesem. H koncu se je vršilo še darovanje za „Rudeči križ“, k katerem, so vsi pričujoči obilno prispevali. Nabralo se je 117 kron in 37 vin. Vsem darovalcem prisrčna zahvala! Med tem, kakor tudi, ko so se pele dvojne litanije med potjo, je pel polnoštevilno zbrani pevski zbor kapiteljski pod vodstvom g. Hladnika. Čast zboru in g. pevovodji, ki sta s svojim vzornim prednašanjem lepih pesni povišala slovesnost. Vreme je bilo to nedeljo zelo ugodno in zato je bila pot prav prijetna. Kljub temu je bila udeležba mestne procesije zelo pomanjkljiva, saj je bila prvič vendar farna procesija. Občinstvo iz meščanskih krogov, ki navadno prihaja k vsem procesijam, je bilo dobro zastopano, a popolnoma pogrešali smo pa višjo gospodo. Spominjamo se, ko je bila v Ljubljani pred par meseci mestna procesija, so bili zastopani višji in nižji uradniki raznih zavodov, celo mestni. In pri nas? — Udeležniki procesije pa so se razšli gotovo v dobri nadi, da so storili dobro delo, za katero bo Bog blagoslovil našo domovino in nas!

Procesija. 12. septembra popoldne ob polu 2. bo tretja in obenem zadnja prošnja procesija v Stopiče k Tolažnici žalostnih. Natančneje v prihodnji števil. Vodstvo III. reda.

Za goriške begunce sta darovala po 20 K: g. Pauser, občinski svetovalec, in ga. Gabrijelčič iz Auč. Srčna hvala.

Na Trški gori bo na male maše dan in predvečer običajni vsakoletni romarski shod. Želeti je, da bi letos še v prav posebno obilnem številu prihiteli Dolenjci na priljubljeno Trško goro zahvaliti se nebeški Gospe za krasne uspehe našega orožja. In da bi bilo strašne vojne kmalu konec — kdo je ne bi prosil!

Vojaško. G. praporščak Ludovik Lobe, rodом iz Zagradca, o katerem so „Novice“ že poročale, je imenovan poročnikom.

Abstinenčna gostilna v Novem mestu se nahaja sedaj v znani hiši „Illowsky“ na glavnem trgu na voglu, kjer se dobivajo gorka in mrzla jedila, kakor tudi brezalkoholne pijače, vroči punč itd.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu avgustu 1915 je 231 strank vložilo 139.927 K 10 h, 160 strank vzdignilo 33.588 K 45 h, torej več vložilo 106.338 K 65 h. 2 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 7000 K. Stanje vlog 3.808.898 kron 72 vin. Denarni promet 457.672 K 96 h. Vseh strank bilo je 880.

Preč. p. Placid Fabiani je praznoval v torek dne 31. t. m. v Ljubljani 50 letnico svoje redovne obljube. Preživel je tiho, svetu manj znano duhovniško življenje, polno žrtev in ljubezni do bližnjega, za ljubeznivimi in tihiimi samostanskimi zidovi, še največ pa v dušnem pastirstvu in v skrbi za bolnike. — Slavljencec je bil rojen na božični dan l. 1846. v Novem mestu, med brate sv. Frančiška je vstopil l. 1864., novo mašo je pel l. 1870, nato je bil 7 let v Kamniku, od tedaj pa vedno v Ljubljani. 15 let je bil provincijal, spovednik v več ženskih samostanih. Rim

ga je poslal vizitirat več drugih provincij, toda tihi mož je najraje sedel v spovednici in pri bolniški postelji. Če vidiš priprostega sina sv. Frančiška, niti ne moreš slutiti, koliko tolažbe in zdravja je prinesel ta mož v družine. Srce, do katerega nihče ni mogel, p. Placid ga je odprl s svojo ljubeznivostjo in svojo neutrudljivo blagostjo. Pretekli terek je bila v cerkvi Marijinega oznanenja slovesna sv. maša, nakar je pater Placid pred svojim častitljivim provincijalom obnovil svojo redovno obljubo in ta dan je obilo hvaležnih src goriko molilo v sveto nebo, da blagemu patru nakloni še dolgo vrsto let dobrih del in enkrat večno slavo v svetih nebesih. — Želimo veleč. g. slavljenca kot svojemu sorojaku k njegovemu jubileju vse najboljše od Boga!

Zapustil nas je veleč. g. župnik v p. Anton Dolinar, ki je bival skozi več let kot hišni prelat v bolnišnici č. gg. Usmiljenih bratov v Kandiji. Težko ga bodo pogrešali v bolnici, kajti preč. g. župnik je bil velika pomoč bolnišnici, tolažnik bolnikom in žalostnim in vsepovsod usmiljenega srca. Bil je pa tudi v Novem mestu, v Šmihelu in sploh po vsem Dolenjskem vsled svoje ljubeznivosti občeznan in priljubljen gospod in prijatelj. Preselil se je na Gorenjsko v Šinkov Turn, pošta Vodice, k svojemu sošolcu preč. g. župniku v p. Iv. Tavčarju, da še posveti svoje izborne duševne in telesne zmožnosti dušnemu pastirstvu. Za slovo mu kličemo in želimo od srca: Vsemogočni ga spremljaj, vladaj ga in ohrani še mnogo let v zdravju in kreposti ter v vsestranski zadovoljnosti in najblagoslovi vse njegovo nadaljno delovanje. Srečno, z Bogom, predragi gospod Anton!

Umrli v mesecu avgustu: 2. avgusta Johann Horvat; 4. avg. Miklos Pejov; 5. avg. Heinrich Brauner; 6. avgusta Michael Köber; 8. avg. Filip Flórián; 14. avg. Marian Katović; 17. avgusta János Csányi; 22. avg. August Witrany; 22. avgusta Jozsef Knizek; 26. avgusta Stefan Simek; 27. avg. Józso Drasnar; 28. avgusta Franc Fessl; 29. avgusta Karl Bračim. — Naj počivajo v miru!

„Rdeči križ.“ C. kr. komisar avstrijskih pomočnih društev Rudolf Abensperg in Traun je došel v spremstvu c. in kr. ritmojstra Franc grof Thurn-Valsassina na 1. septembra 1915 v Ljubljano, da pregleda naprave Deželnega in gospejnega pomočnega društva „Rdečega križa“. — Popoludne ob 3. uri pa je došla visoka družba v spremstvu g. DelCott-a v Novomestu ter si ogledala tudi tukajšnjo bolnico „Rdečega križa“.

Moko p. n. prebivalcem Novega mesta bode se pričelo od mestnega županstva v petek, dne 3. septembra prodajati v trgovini g. Karola Grma. P. n. občinstvo se naprosi, da bode prihajalo točno ob urah, kakor bodo določene za posamezne hiše. Vsak naj prinese sabo posodo za moko in pripravljen denar v znesku, katerega je plačati.

Iz italijanskega bojišča piše Vido Frančič svojemu stricu Kuncu na Dunaj mej drugimi poročili tudi sledeče: „Predragi stric! — Oprostite mi, da Vam več dni nisem pisal. Bili smo osem dni v hudih bojih. Kolikokrat sem že mislil, da me bo konec, a vendar sem še prišel živ vun, četudi siromak ves bolehen in preplašen. Jaz zaupam v Boga, kajti kje naj dobim sicer siromak tolažbe v teh strašnih urah? Zadnji večer, ko smo šli iz strelskih jarkov, me je zadela svinčenka, pa je ostala v „Brotsacku“; imam jo še zdaj. Imam tudi prstan iz italijanskega šrapnela, iz aluminija. Kmalu zopet gremo v boj. — Rasto je pol ure od tu v neki vasi. Včeraj, ko smo marširali tako strmo v hrib, da smo kolena lahko grizli, smo imeli krasen razgled na Gorico in celo bojišče. Pred par dnevi sem videl pasti laški aeroplan. O, koliko zanimivega vidim vsak dan, četudi vedno v smrtni nevarnosti!“ — In čez šest dni je zopet pisal: „Še vedno smo v istem kraju. Imamo lep razgled na Gorico.

Semkaj ne padajo svinčenke, ampak same granate. Dol. Novice sem prejel, hvala Vam lepa. — Dragi stric, Vi si pač niti predstavljati ne morete, kaj je ta laški artiljerijski ogenj! To je grozovito! Več jih je že znorelo! — Veseli nas vse, da smo v naši kompaniji Slovenci skupaj. — Kmalu bo na Trški gori žeganje, a brez mene letos; da bi ljubi Bog dal, da bi se vsaj drugo leto lahko udeležil tega praznika!

Iz severnega bojišča je poslal Alojzij Lavrič iz Nove gore pri Prečini svoji ženi podobo Matere božje, ki je v najrazličnejših barvah izvršena prav, kakor slikajo Poljaki Marijo, Božjo Porodnico. Slika sama na sebi ni nobena umetnost, pač pa tembolj zanimiva, ker stavi Lavrič vse zaupanje v njo in jej pripisuje čudodelnost, kakor se razvidi iz njegovega pisma. Zaraditega jo je poslal domov, da se slika časti kot dragoceni zaklad Marijin in da molijo pred njo domača za svojega v boju se nahajajočega vojaka. On piše sledeče: „Ljuba žena! — Najprvo te lepo pozdravim, tudi moje hčere. Ali, ljuba žena, sedaj pa imam eno prošnjo do tebe: lepo te prosim, daj mi to mojo podobo v en lep okvir, ker to hočem imeti za spomin. To je moj živ spomin. Če mi boš to naredila, mi precej odpiši, potem bo moje srce potolaženo in veselo, ljuba žena.“ In ko polaga podobo v pismo, da jo pošlje domov, se poslavlja od nje: „Ljuba Marija, sedaj te pošljam domov do moje družine; ne bom te videl prej, dokler se ne vrnem domov! Marija, ti greš domov, jaz sam bom tukaj ostal; ali upam, tudi kmalu za teboj priti domov. Marija, ti greš, jaz ostanem tukaj! Z Bogom!“ Svoji materi pa piše naslednje: „Ljuba mama! Srčno vas lepo pozdravim. Tukaj pošiljam domov eno podobo Matere božje in moje učiteljice, ki me je vse naučila, kar sem jo prosil. Moji gospodje so namreč rekli: „To bomo jedli.“ Ali jaz revež nisem vedel, kaj je to. Šel sem ravno mimo ene hiše prazne; kar me nekaj vleče noter in jest res stopim noter. Kar naprej zagledam podobo Marije in ona me tako milo pogleda, kakor živa mati svojega otroka. Sežem z roko, jo snamem in poljubim in pravim: „Ljuba Marija, boji moja mati in tudi učiteljica moja, uči me!“ In pogledajte, čudež božji! Kar jo prosim, vse mi da; in jest sedaj kuham, kar kdo hoče; meni se vsi oficirji čudijo in pravijo mi: „Das ist unsere Mutter — to je naša mati.“ Eden mi pravi celo: „Moj otrok, ne trudi se tako!“ Najbolj se mi čudijo, ker znam govoriti, kakor kdo hoče: poljsko, češko, nemško, hrvaško, kranjsko in tudi ogrsko, malo tudi rusko. Vse to se moram zahvaliti Materi božji, ker njo sem prosil in dosegel sem vse. Marija, Marija, moja Mati si in boš naprej. Ljubi moji, jest jokam za podobo tako, da ne vidim. Prižgite luč in molite zame! Poljubite podobo!“

Padel je koncem julija, ker ima dopisnica poštni pečat dne 1. avgusta, Anton Turk 17. pp., posestnikov sin iz Viševca št. 12, obč. Žužemberk, fara Hinje — tam nekje ob Dnjestru, kakor starišem naznanja g. nadporočnik Pertot, ki omenja, da je bil takoj mrtev, ko je padel po sovražni krogli zadet za cesarja in domovino. Bil je vzgleden mladenič, priljubljen doma in pri vojnih tovariših. — Istotako se zasebno poroča, da je na severnem bojišču padel dne 23. avg. Anton Kokalj, posestnik v Trnovcu pri Metliki, ki je bil prideljen c. kr. domobr. pp. št. 5, 11. stotnija, vojna pošta 72. — Uradno pa ta vest še ni potrjena.

Padel je na severnem bojišču 23 letni Franc Luksič iz Jevš, župnije Št. Peter. Pokojni je bil edini otrok 63 letne hišarice. Bil je blag fant. Dičila ga je pred vsem požrtvovalna skrb za bolno mater, kateri je izročil ves svoj prilužek.

Razglas. Po § 3 cesarskega ukaza z dne 21. junija 1915 drž. zak. št. 167 so v kljub zasegi vseh žitnih zalog v prid države posestniki opravičeni, porabljeni

za setev potrebne množine žita, kojih najvišjo izmero določi oblastvo. Ta najvišja izmera setvenega žita določi se tedaj za hektar takole: zimska pšenica 230 kg, zimska rž 200 kg, zimski ječmen 180 kg, oves 200 kg. — C. kr. okr. glav. Rudolfovo.

Kot prvi laški ujetnik iz šentpeterske župnije se je oglasil Alojzij Golob, doma iz Št. Petra.

Razglas. Po § 5 cesarskega ukaza z dne 21. junija 1915 drž. zak. št. 167 so posestniki v prid države zaplenjenih žitnih zalog zavezani, te zaloge, v kolikor jim ne obstanejo na podlagi tega ukaza ali posebnih predpisov, prodati komisijonarjem vojnega žitnega prometnega zavoda po določenih prejemnih cenah. Posestniki žitnih zalog se s tem najresneje pozivljejo, da tej postavni dolžnosti brez odloga in upora zadostijo, sicer se bodo brezpravno pridržane zaloge s silo odvzele ter se bo v zmislu §§ 24 in 25 ces. ukaza plačala za 10 odstotkov manjša kupnina. Razun tega se bodo dotični posestniki ostrô kaznovali. C. kr. okr. glav. Rudolfovo.

Prepoved fotografiranja na Kranjskem. Kakor so po naredbi ministrstva za notranje stvari in justičnega ministrstva z dne 25. julija 1914. drž. zak. št. 165 prepovedane vsakovršne objave v časopisju o načrtu in smeri vojaških operacij naših čet, dalje o njih premikanju, moči in kraju, kjer so postavljene, ali o legi in stanju utrd, ravno tako je v smislu te prepovedi najstrožje prepovedano fotografiranje transportov čet in njih taborišč, dalje transportov ranjencev in utrdbenih naprav. Paziti je treba najstrožje na table, postavljene v bližini utrd, taborišč itd. s katerimi se prepoveduje fotografiranje in se brezpogojno pokoriti klicem straž in žendarmarijskih patrol. C. kr. okr. glav. Rudolfovo.

Treščilo je v ponedeljek zvečer 30. avgusta v Gor. Globodolu v gospodarsko poslopje posestnika Janeza Smerca po domače „pri Tončetu“ ter mu pogorela kašča, skedenj in kozolec. Hišo in hlev so z veliko težavo rešili, ker je bil hud naliv.

Trinajst dihurjev je že ujel srečen lovec Janez Burger iz Šmihela št. 5, in sicer v času od Velike noči, ter nas tako obvaroval že pred večjimi napadi na našo perutnino. Za to mu izrekamo vso zahvalo. — Lov na dihurje je tudi zanimiv. Kdor se hoče poučiti, naj se potruži k Burgerju, ki mu bode radevolje obrazložil ter mu celo pokazal večje gnezdo dihurjev. Značilno je dejstvo, da se je ujel lansko leto nek dihur v nogu, a se je odtrgal, pustivši eno nogo v pasti. Ni ga bilo več videti. Toda dihur ni poginil, ker se je ujel zopet letos in sicer brez četrte noge. — Govori se, da je tudi več dihurjev z dvema nogama, ki tudi znajo prav spretno ropati piške in kokoši.

Vojno zavarovanje. Pod pokroviteljstvom c. in kr. Visokosti nadvojvode Leopolda Salvatorja, generalnega nadzornika topništva in presvetle nadvojvodinje gospe Blanke ustanovil se je na Dunaju vdovski in sirotinski pomožni zaklad cele oborožene moči v svrhu podpiranje vdov in sirot v vojski padlih vojakov. Da se vdovam in sirotam preskrbi pomoč tudi za pozneje, upeljalo se je tudi vojno zavarovanje. Vzlicetemu, da bodo vdove in sirote dobivale tudi pokojnino odnosno vzgojnino je vojno zavarovanje vsakemu v vojno poklicanemu možu ali mladeniču, odnosno ženam in materam, starišem, tudi delodajalcem toplo priporočati, ker se stem preskrbi lahka primerna glavnicna ženi ali starišem za prevžitek, otrokom pa za mali denar primerna dota ter tako obvaruje jih revščine. Vojno zavarovanje, to je zavarovanje določene glavnicne, ki se izplača zavarovalcu odnosno določenim, ako zavarovani v teku zavarovalnega leta pade ali na naslednjih v vojni zadobljene boleznimi ali ran premine, ako umre v ujetništvu ali ako ga po njegovem povratku v teku enoletne zavarovalne dobe doleti naravna smrt iz

kateregakoli vzroka. Z vojnim zavarovanjem si lahko vsaka prizadeta družina, ako jej je padel gospodar in vzdrževatelj, zasigura obstoj posestva in obrti, ker si pridobi potrebno glavnicno za nadaljevanje gospodarstva. Veliko važnost ima vojno zavarovanje tudi za občine; vsled vojne bodo močno prizadete občine, ker bodo morale podpirati v mnogih slučajih vdove in sirote po padlih vojaki. Zatorej je v javnem interesu, ako občine skrbne, da vsaka družina sklene vojno zavarovanje, da v slučaju smrti vpoklicanega doma ostali dobe zavarovalnino odnosno glavnicno, da ne bodo vsled bede prišli občini v breme. Letna zavarovalnina je za vojake in rezerviste do glavnicne 2000 K po 7% od 2000 K in naprej pa 9%, za čerovojnike vseh vrst pa 4½% od zavarovane glavnicne. Primera: Žena zavaruje svojega v vojni se nahajajočega moža, kjer je rezervnik za 1000 K. Ona plača premije 70 kron — se pa zavaruje več kot 2000 K — pa po 9%, torej od 3000 K — 270 kron. Ako je pa zavarovaneč čerovojnik, plača se od zavarovalne vsote 1000 K 45 K letne premije. K tej premiji ne pride nobena priklada. Žene in stariši, ki dobivajo preživljansko podporo to zavarovalnino lahko plačajo na ta način, da enak znesek od svojega preživljanskega prispevka v teku šestih mesecev odstopijo vdovskemu in sirotinskemu pomožnem zakladu, kateri potem za nje premijo plača, tako da niti tega bremena ne občutijo. Zavarovanje velja takoj od dneva zglastitve ko je premija plačana. Sicer se pa dobijo natančna navodila pri okrajnem zastopstvu v Novem mestu pri c. kr. okrajnem glavarstvu. — Opozarjamo tudi na današnji oglas.

Važno. Z ozirom na tozadevno notico, objavljeno v listih začetkom junija t. l., se opozarja, da se te dni razpošlje prva izdaja, odslej perijodično izhajajočih tabel s fotografijami neznanih umrlih vojakov in v spremstvu armade se nahajajočih civilnih oseb in tozadevnih popisov oseb v po enem izvodu na vsa c. kr. okrajna glavarstva in na mestni magistrat v Ljubljani na vpogled vsem interesiranim osebam. Pripominja se, da se pri enem izmed neznanih umrlih sodi, da je pripadal domobranskemu pešpolku številka 27 in je bil rodom Hrvat.

Želi se kupiti dobro ohranjen harmonij. Ponudbe na upravo „Dol. Novic“.

Vabilo k občnemu zboru živinorejske zadruge za novomeško okolico, ki se vrši v ponedeljek 13. septembra 1915 ob 9. uri dopoludne pri g. županu v Kandiji. — Spored: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Potrjenje račun. zaključka l. 1914. 4. Predlogi za delovanje zadruge l. 1915. — Kandija, 1. septembra 1915. Načelstvo.

Loterijske številke.
Gradec, 18. avgusta 67 73 1 51 88
Trst, 25. avgusta 41 55 28 20 61

Vojni pregled.

Avstrijske čete so z naskokom vzele trdnjavo Luck. S tem je padel vogelni steber ruske pozicije v Volinju v naše roke. Naše čete so torej osvojevale odločilno zmago za nadaljni razvoj operacij na jugozapadnem ruskem bojišču. — Rusi so izgubili od 2. majnika 1.400.000 mož in 12 trdnjav. — Ruske postojanke se zbirajo sedaj na črti Zalozce-Tarnopol-Trembowla-Czortkow. To je zadnja obrambna črta, ki je Rusom v Galiciji še na razpolago. Če se tudi tukaj ne bodo mogli držati in če izgube Tarnopol, kar se bo najbrže kmalu zgodilo, potem so Rusi izgubili zadnji kos Galicije. — Odkar je otvorena duma se obrača v Rusiji vse na slabše. Kakor sodi angleško časopisje, zamore Rusijo rešiti edinole mir. — Kakor poroča avstrijsko uradno poročilo iz Dunaja 1. septembra, je na italijanskem bojišču položaj neizpremenjen.

Razglas najvišjih cen.

Da se prepriča navijanje cen določa c. kr. okrajno glavarstvo vsled pooblastila c. kr. deželne vlade za nastopno imenovane najpotrebnejše stvari vsakdanjega živeža sledeče najvišje cene:

Solata:

Endivija komad K — 06 h
Endivija kg K — 28 h

Zelnate rastline:

Navadno zelje v glavah . . . komad K — 12 h
Ohrovt komad K — 12 h

Zelenjava za prikuhe:

Paradižniki mali komad K — 02 h
Paradižniki večji komad K — 04 h
Kumare manjši komad K — 03 h
Kumare večji komad K — 05 h
Buče komad K — 10-20 h
Navadno korenje kg K — 06 h
Peteršilj } za juho šopek K — 04 h
Zelena } v običajnih šopek K — 06 h
Korenjčk } tržnih šopkih šopek K — 06 h

Sočivje:

Fizol v štrokih (slabši) . . . kg K — 16 h
Fizol v štrokih (boljši) . . . kg K — 24 h
Fizol luščen (svež) kg K — 46 h

Podzemljice in drugo:

Krompir (nov) kg K — 09 h
Krompir (nov) 100 kg K — 8 — h
Pesa komad K — 02 h
Pesa kg K — 12 h
Repa kg K — 06 h
Hren (manjša korenina) . . . K — 05 h
Hren (večja korenina) K — 10 h
Čebula majhna komad K — 02 h
Čebula srednja komad K — 04 h
Čebula večja komad K — 06 h
Čebula (na debelo) 100 kg K — 60 — h
Česenj drobnejša glava K — 02 h
Česenj debelejša glava K — 04 h

Kiselina:

zelje (staro) kg K — 24 h
zelje (novo) kg K — 60 h
repa kg K — 24 h

Sadje:

jabolka (navadne) kg K — 16 h
jabolka (boljše) kg K — 24 h
hruške (navadne) kg K — 16 h
hruške (boljše) kg K — 28 h
črešnje (sveže) kg K — 24 h
črešnje (suhe) kg K — 60 h
grozdje (namizno) kg K — 50 h
grozdje (navadno) kg K — 40 h
breskve kg K — 30-40 h
maline kg K — 32-40 h

Druga živila in drva:

surovo maslo kg K 4 — h
surovo maslo (čajno) kg K 4 80 h
maslo kg K 3 20 h
mleko l K — 22 h
jajca komad K — 10 h
ješprej l K — 40 h
kaša l K — 40 h
drva (ies trdi) postavljen v hišo m³ K 10 — h

Kdor bi prodajal gori omenjene čez najvišjo ceno, kaznoval se bo v smislu določil cesarske naredbe z dne 7. avg. 1915 št. 222 drž. zakonika radi navijanja cen.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo,
dne 25. avgusta 1915.

Rechbach.

Belokranjski
- vestnik. -

Iz Adlešič, 26. avgusta. Zadnji čas smo izvedeli zopet o dveh naših vojakih-ranjencih. 30. jun. bil je ranjen na severnem bojišču, menda v Galiciji, Matija Tkalčič, posestnikov sin iz Bednja hiš. št. 8., star 19 let. Kakor je pisal starišem, bil je ranjen v dlan leve roke, kjer mu je šla krogla čez dlan, v desno nogo nad kolenom in pod kolenom v prigribu. Iz noge mu je gledala kost, katero so mu vzeli ven. Kasneje je pisal iz neke bolnice na Moravskem, da ga noga strašno boli, da ga hudo žge in da mu je otekla, kakor val (valjar) in da ne ve kaj bo z njo.

Zaradi našega drugega ranjenca, o katerem sem že enkrat omenil v „Dol. Nov.“, namreč o Antonu Petehu iz Sel h. št. 10., pa je pisal naš vojak-sanitejec Miko Novak

to-le: Ranjen je bil 18. junija. Mi smo šli naprej, jaz, zdravnik in g. župnik, in smo došli do ranjencev in smo jih začeli obvezovati. Jaz Toneta nisem precej zapazil, ko je ležal na tleh ranjen in ves krvav, pa me je on zaklical. Šel sem k njemu in sem se razjokal. Bil je jako krvav in ranjen v vrat in po prsih, ker je padla granata pred njega in je odletel kamen nazaj v njega. Bil je prav nevarno ranjen in jako slab. G. župnik mu je sv. olje stavil. To je bilo ob 5. uri popoldan, zvečer pa so odšli naši vozovi za ranjence in so jih odpeljali. Potem ne vem pa nič več o njem. — Ker še dozdej ni pisal nič domu in je tudi „Rdeči križ“ na očetovo vprašanje odgovoril, da mu njegovo ime ni znano, se sploh misli, da je vsled ran gotovo umrl. Prav škoda fanta, ki je bil prav pošten in priden.

Nujna prošnja.

Letošnja sadna letina bo obilnejša kakor se je mislilo spomladi. Po mnogih krajih se sadno drevje šibi in lomi pod težo dragoce-nega bremena. Marsikdo je v skrbeh, kako bo spravil in obrnil v prid tolike množine sadnega pridelka.

Ko zahvaljujemo Boga za ta blagoslov, ne pozabimo zlasti onih stotisocev naših rojakov-junakov, ki noč in dan tvegajo svoje življenje, da obvarujejo našo ožjo domovino pred navalom našega najhujšega sovražnika. Prav posebno pa nam morajo biti pri srcu mnogostevilni junaki, ki leže ranjeni po bolnicah. Sicer so preskrbljeni z vsem najpotrebnejšim, toda krepčilih in osvežujočih sadnih prigrizkov gotovo nimajo odveč. Marsikoga pač boli srce, ko izve, da se njegovo drevje vesi do tal pod težo slastnega sadja, docim on daleč od doma niti želje ne more utešiti z njim. Da se kolikor možno preskrbe naše domače vojaške bolnice s sadnimi izdelki, se tudi letos obrača podpisani odbor do vseh kranjskih sadjarjev z nujno prošnjo, da darujejo majhen del tega pridelka v namen, da se konservira in potem oddaja v vojaške bolnice v Ljubljani. Sadne konzerve se bodo dajale eventuelno na razpolago tudi vojaški oblasti, da jih upelje morebiti tudi pri preskrbovanju vojaštva na fronti.

Za konserviranje v našem slučaju je sposobno vsako sadje. Kar kdo lažje utrpí, tisto naj daruje v omenjeni blagi namen. — Čebelarje, ki morejo odstopiti nekoliko medu, prosimo, da ga prilože kakim sadnim pošiljavim. Med bi nujno rabili za ukuhanje namesto sladkorja. — Vinogradnike še posebej prosimo za grozdje; to se bo izdelalo v grozdni sok, ki je posebno priporočljiva pijača za težko ranjene. — Večje posestnike prosimo, da odstopijo toliko sadja, da bo za večjo ali manjšo samostojno pošiljatev, ki jo naj sami odpravijo po pošti ali železnici na spodaj označen naslov. Iz darov manjših posestnikov pa naj se napravijo zbirke, ki se potem odpošljejo skupaj v večji posodi. — Gg. duhovnike, učitelje in druge požrtvovalne osebe po deželi prosimo, da potom šolske mladine ali na kakoršenkoli drug primeren način pospešujejo nabiranje sadja po svojem okolišu.

Sadje naj se pošilja kolikor mogoče v zabojih; kjer bi pa teh ne bilo mogoče dobiti, naj se uporabljajo koši ali v najskrajnejši sili tudi vreče, seveda samo za trda zimska jabolka. V bližini Ljubljane nabrano sadje naj se pri-nese ali pripelje kar naravnost v Ljubljano. Vse pošiljatev naj se vpošljejo na naslov: „Gospodinjstva šola pri Uršulinkah v Ljubljani.“ — Pošiljanje naj se prične s 1. septembrom. — Pošiljatev naj se po možnosti frankirajo. Le kjer ni mogoče utrpeti voznine ali poštnine, naj se pošlje blago nefrankovano.

Odbor za nabiranje sadja za ranjence.

V Ljubljani, 25. avgusta 1915.

Fran Povše, komerc. svetnik, predsednik c. kr. kmet. družbe kranjske, drž. in dež. poslanec. — M. Humeč, dežel. sadjarski učitelj.

Posnetek

iz poročila o uporabi od kranjskih sadnih producentov darovanega sadja v svrhu konserviranja za vojaške ljubljanske bolnice.

Gospodinjstva šola pri Uršulinkah v Ljubljani je prejela v jeseni l. 1914 vsega skupaj surove teže 45.000 kg raznega sadja (največ češpelj). Ako računamo 20% tare (posoda, druga embalaža, pokvarjeno sadje etc.), ostane čiste teže 36.000 kg surovega sadja. Od tega se je precejšnja množina (cca. 58 zabojev) oddala v druge zavode, ker se ni mogla sproti konservirati. Večji del se je izdelal pa doma in sicer večinoma v sadno mezo (povidl), v suho sadje, marmelade, kompote i. dr. Ukuhanje, sušenje itd. je trajalo nepretrgoma od

10. septembra do 15. decembra 1914. Uporabljali so se vsi razpoložljivi štedilniki v zavodu in veliki bakreni kotli na prostem. Kolinska tovarna je poleg tega posušila za zavod veliko množino češpelj. Pri konserviranju se je uporabilo čez 1000 kg sladkorja. Vsi stroški za konserviranje so iznašali čez 2000 K.

Konservirano sadje se je v veliki množini oddajalo deloma sproti v ljubljanske vojaške bolnice, deloma se je pa shranjevalo za poznejšo uporabo. Razdeljevalo se je potem celo zimo in pomlad. Zlasti je prišlo spomladi in poleti vpoštev suho sadje. Zadnji ostanek zaloge se je razdelil tekoči teden. — Vsega skupaj se je oddalo bolnicam okroglo 89.000 porcij v skupni vrednosti najmanj 10.000 K.

V Ljubljani, dne 24. avgusta 1915.

M. V. Chromy m. p., vodit. gospodinjstva šole.

M. Humeč m. p., dež. sadj. učitelj.

Velika svota denarja 154-0-27

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Naročniki,
priporočajte „Dol. Novice“!

Drva

po partijah (2 m³ skupaj) se bodo prodajala v mestnem gozdu (v kačji ridi ob državni cesti nasproti vasi Muhaber) v nedeljo, 5. septembra 1915 ob 2. uri popoldne.

62

Lepo stanovanje

obstoječe iz treh sob, kuhinje, shrambe in kleti, je takoj za oddati. — Naslov pove upravništvo „Dol. Novic“.

63-2-1

Lepa bukova drva

polena (Scheitholz) in tudi krepelne (Prügelholz), skupaj 250 metrov, proda na licu mesta v Uršnih selih, eno uro od kolodvora, meter po 7 kron, Franc Vindišman, Jurna vas št. 16, Podgrad, p. Rudolfovo.

61

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

=== v lastnem domu v Kandiji ===

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

1-0-22

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

60-3-1

Vdovski in sirotinski pomožni zaklad
celokupne oborožene sile
oddelek vojno zavarovanje.

Pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. cesarske in kraljevske Visokosti presvetlega gospoda nadvojvode gen. art. insp. fem. Leopolda Salvatorja in presvetle gospe nadvojvodinje Blanke.

Dunaj I., Schwarzenbergplatz 1.

Deželna poslovalnica za Kranjsko v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6, II. nadstr. na desno, zraven glavne pošte.

Poziv!

Mnogo na bojiščih se nahajajočih vojakov ima doma ženo in otroke, ki jih čaka najhujša beda, če se oče ne vrne več domov.

Vojno zavarovanje

ima namen, da jim nudi varstvo in pomoč.

Vsak mož, odhajajoč na bojišče, naj zagotovi svojcem denarno pomoč za najhujši slučaj.

Vsaka žena, ki ji je mož na bojišču, je dolžna, da skrbi za svoje otroke.

Vsak delodajalec mora pomisliti, da se bojujejo njegovi uslužbenci in delavci tudi za njegovo lastno varnost, ko zastavljajo svoje življenje proti sovražniku.

Nihče naj ne zamudi te potrebne oskrbe za bližnjo bodočnost, dokler ni prepozno.

Vsak, ki se ga to tiče, naj si odtrga majhen znesek, da obvaruje sebe in svoje najstrašnejših posledic vojske.

Vojno zavarovanje se lahko prijavi pri občinskem in župnem uradu, pri šolskih vodstvih ali naravnost pri

okrajnem zastopstvu v Novem mestu v poslopju c. kr. okrajnega glavarstva v sobi št. 6^a v pritličju na desno.

Črnovojniki plačajo 4 1/2 % premije, aktivni častniki, moštvo, rezervisti 7 %.